

Op weg naar werk

Kadernota Participatiewet 2025

Definitief, 7-4-2025

Inhoud

1. Inleiding	2
2. Op weg naar werk – Uitgangspunten en kaders voor het beleid.....	3
2.1 Uitgangspunten	3
2.2 Kaders voor het beleid	5
3. Het belang van werk.....	7
3.1 Werk is een mensenrecht	7
3.2 De duurzame ontwikkelingsdoelstellingen van de VN zien werk als bron van welvaart ..	7
4. Landelijke en regionale ontwikkelingen	8
4.1 Participatiewet in Balans vraagt een andere omgang met de burger	8
4.2 Werk biedt welzijn en levert een maatschappelijke besparing op	8
4.3 De sociaal ontwikkelbedrijven zijn essentieel voor kansen op werk.....	9
4.4 Het Rijk vraagt regionale samenwerking in het Werkcentrum	9
4.5 Ondanks krapte op de arbeidsmarkt stijgen de uitkeringen	9
4.6 Andere ontwikkelingen Rijk hebben invloed op het beleid	10
5. Lokale ontwikkeling en prognose	11
5.1 De gemeente Dalfsen is verantwoordelijk voor de re-integratie van haar inwoners	11
5.2 De doelgroep Werk groeit en verandert	11
5.3 De bijstand groeit in de komende jaren	12
5.4 De inzet voor de doelgroep Werk en Bijstand wordt grotendeels vergoed door het Rijk	13
5.5 Werkgevers zijn een essentiële partner van de gemeente Dalfsen	14
5.6 Stichting Dalfsen Werkt is een belangrijk instrument in het arbeidsmarktbeleid	15
5.7 Dalfsen werkt nauw samen in de regio	15
Bijlage Verklaring van begrippen	16

1. Inleiding

In 2025 werkt de gemeente Dalfsen aan een formulering van het beleid voor re-integratie en de uitvoering van de Participatiewet voor de periode 2026 tot 2029.

In deze kadernota worden de uitgangspunten en de kaders voor dit beleid beschreven (hoofdstuk 2).

Daarna lichten we toe waarom we tot deze keuze komen.

Wat is eigenlijk het belang van werk (hoofdstuk 3)?

Welke landelijke en regionale ontwikkelingen spelen de komende jaren een rol (hoofdstuk 4)?

En wat zijn de lokale ontwikkelingen en prognoses van de doelgroep (hoofdstuk 5)?

De uitgangspunten en kaders worden hierna uitgewerkt tot een volledige beleidsvisie.

2. Op weg naar werk – Uitgangspunten en kaders voor het beleid

2.1 Uitgangspunten

WIE KAN WERKEN WERKT - OF IS ONDERWEG DAARNAARTOE

Werk is een mensenrecht. Werk is een belangrijke voorwaarde voor individueel welzijn en financiële zelfredzaamheid. Dat heeft daarom altijd de prioriteit. Een uitkering is zoveel mogelijk tijdelijk en een instrument om de tijd te overbruggen tot een inwoner opnieuw financieel zelfredzaam is, bij voorkeur in betaald werk. Inwoners werken zo regulier mogelijk. Elke inwoner krijgt de ondersteuning die deze nodig heeft en kan terecht op een passende werkplek. De gemeente Dalfsen zet in op begeleiding naar duurzaam werk, met een arbeidscontract voor minimaal zes maanden.

WIE NIET KAN WERKEN PARTICIPEERT WEL IN DE MAATSCHAPPIJ

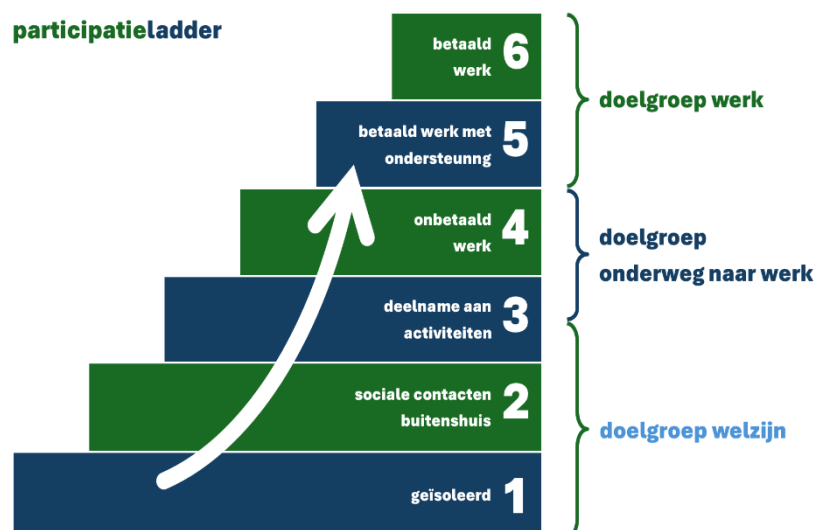
Een deel van de personen met een uitkering kan (tijdelijk) niet onderweg naar werk. Uitstroom uit een uitkering is tijdelijk of duurzaam niet mogelijk. Voor deze groep richt de gemeente Dalfsen zich op het vergroten van welzijn door maatschappelijke participatie, in samenwerking met onder meer de uitvoering van de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo). Vergroting van welzijn zorgt voor een verkleining van belemmering en hulpvragen.

WERK, ONDERWEG NAAR WERK EN MEEDOEN ZIJN DE HOOFDDOELGROEPEN IN DE AANPAK VAN DALFSEN

Als werk centraal staat en daarna participatie, zijn dit de kerndoelgroepen van de gemeente Dalfsen:

- *De doelgroep Werk.* Inwoners (met meestal een afstand tot de arbeidsmarkt), die begeleid worden in werk vanuit de Participatiewet of de Wet sociale werkvoorziening (Wsw). Zij hebben een baan (met loonkostensubsidie) bij een reguliere werkgever of een beschutte baan, meestal bij een sociaal ontwikkelbedrijf (Stichting Dalfsen Werkt, Larcom, Tiem).
- *De doelgroep Onderweg naar Werk.* Inwoners die ondersteuning krijgen op weg naar arbeidsinschakeling. Dit kunnen inwoners met én zonder uitkering zijn. En het kunnen inwoners met én zonder een afstand tot de arbeidsmarkt zijn.
- *De doelgroep Welzijn.* Inwoners die (nu) niet in staat zijn onderweg te gaan naar werk en waar maatschappelijke participatie en het daarin vergroten van welzijn en het verkleinen van zorgvraag centraal staat.

Binnen deze hoofddoelgroepen heeft de gemeente Dalfsen speciale aandacht voor jongeren (tot 27 jaar), inburgeraars en voor inwoners met een afstand tot de arbeidsmarkt als geheel. De gemeente Dalfsen maakt de doelgroepen werk en re-integratie specifiek met behulp van de participatieladder, die de afstand tot de arbeidsmarkt inkadert.

DALFSEN WERKT VANUIT DE BEDOELING EN DE GEWENSTE OUTCOME

Re-integratie is maatwerk. Dat betekent dat het vaste instrumentarium dat wordt vastgelegd in verordening en beleidsregels zo ingezet wordt dat individuele mensen werkelijk geholpen worden. De combinatie van (formele en informele) activiteiten en stappen die ingezet worden, bepalen samen de re-integratieroute van de inwoner. Daarbij staat het doel (de outcome) centraal en is leidend voor de (wijze van) inzet van activiteiten en instrumenten. De wijze waarop de gemeente Dalfsen voor de Participatiewet kwaliteit biedt sluit aan bij de methodiek van het kwaliteitskompas, zoals die ook breder in het sociaal domein in gebruik is.

DE ONDERSTEUNING VAN DE INWONER IS MENSGERICHT

De re-integratie van een inwoner is een samenwerking tussen inwoner en gemeente. De inwoner en zijn/haar behoefte staan centraal. De begeleiding van de inwoner is mensgericht en realistisch. Dat betekent dat de gemeente Dalfsen de inwoner en zijn hulpvraag centraal stelt. En deze samen met de inwoner vertaalt naar planmatige en realistische activiteiten en stappen richting werk. Daarbij heeft de inwoner zo veel mogelijk zelf de regie voor (stappen in) zijn/haar traject. De gemeente bewaakt het overzicht en bewaakt ook de rechten en plichten die de Participatiewet stelt.

WE ZOEKEN NAAR DE KORTSTE WEG NAAR DUURZAAM WERK

Inwoners zijn zo snel mogelijk weer aan het werk. Wie geen werk heeft vergroot snel zijn afstand tot de arbeidsmarkt. En de inspanning om te re-integreren neemt exponentieel toe met de tijd dat mensen zonder werk zitten. Twee jaar bijstand worden gemakkelijk tien jaar bijstand¹. Daarom bepaalt de gemeente Dalfsen samen met de inwoner de manier waarop deze duurzaam én zo snel mogelijk (opnieuw) start in werk.

WERK MOET LONEN

Inwoners kunnen zich door werk zelf financieel redden en zijn niet afhankelijk van een aanvullende uitkering of andere bijdragen van de gemeente. De overgang van uitkering naar werk wil de gemeente Dalfsen (tijdelijk) stimuleren met premies (zoals een uitstroompremie) en inkomensvrijlating.

WERKGEVERS ZIJN EEN BELANGRIJKE PARTNER

Omdat werken centraal staat in de aanpak van de gemeente Dalfsen, zijn werkgevers een belangrijke samenwerkingspartner. De gemeente werkt aan een ondernemersklimaat waarin werkgevers bereid zijn en in staat zijn inwoners met een afstand tot de arbeidsmarkt werk te bieden. De gemeente Dalfsen geeft als werkgever hierin het goede voorbeeld.

WE WERKEN PREVENTIEF EN INTEGRAAL

De gemeente Dalfsen wil voorkomen dat inwoners een afstand tot de arbeidsmarkt krijgen en/of een uitkering nodig hebben. Inwoners zijn in beeld, liefst al voor dat ze onze ondersteuning nodig hebben. Dit voorkomt aanspraak op uitkering en ondersteuning in de toekomst.

- In de uitvoering van de Participatiewet heeft de gemeente Dalfsen goede contacten met scholen, werkgevers, UWV en andere partijen, zodat mogelijke uitval vroegtijdig wordt gesignaleerd en voorkomen.
- Binnen de breedte van het sociaal domein werkt de gemeente Dalfsen aan verdieping van de signalering van hulpvragen en dus ook op het gebied van werk. Inwoners hebben geregeld hulpvragen op meerdere gebieden van het sociaal domein. En de gemeente Dalfsen is zich bewust dat een verbetering op het ene domein ook een dempende werking kan hebben op

¹ Gemeente Den Bosch, Het Goud van de Participatiesamenleving, 2020.

de hulpvraag in andere domeinen.

Dit vraagt om een gezinsbrede aanpak en zoektocht in de breedte van het sociaal domein naar wie de hulp van de gemeente nodig heeft. Wie heeft geen recht op bijstand en zit thuis – bij ouders – op de bank? Als ouders bijstand ontvangen, hoe gaat het dan met de kinderen? Hoe krijgen kinderen kansen die ouders niet hebben (gehad)? En kan een gezinsgerichte aanpak ook de kans op bijstand verkleinen?

Specifiek is er samenwerking met inburgering (gezamenlijk belang voor de participatie van inburgeraars), bestaanszekerheid (werk moet lonen) en Wmo (overgang dagbesteding naar betaald werk).

- Binnen de regio. De werkzoekenden- en werkgeversdienstverlening van de gemeente Dalfsen sluit naadloos aan op de dienstverlening binnen de arbeidsmarktregio en het Werkcentrum (in oprichting). Als kleine gemeente is prioriteiten stellen noodzakelijk. De gemeente is daarom aangewezen op de aanvullende dienstverlening van de regio.

2.2 Kaders voor het beleid

Op basis zowel van de uitgangspunten en als de resultaten uit de afgelopen jaren formuleert de gemeente Dalfsen deze kaders voor het beleid 2026-2029 in twee scenario's:

1. HUIDIGE SCENARIO

De gemeente Dalfsen handhaaft de huidige ambitie:

- *Voor de doelgroep Werk*
 - Dalfsen behoudt zijn voorsprong in het plaatsen van personen met loonkostensubsidie bij reguliere werkgevers. De groei zet door met ten minste de groei zoals die in de PPN 2025-2028 is vastgelegd (groei van 7 personen per jaar)
 - Dalfsen behaalt ten minste de taakstelling Beschut Werk zoals die door het Rijk is vastgelegd en maximaal met 2 Fte per jaar daarboven (cf. PPN 2025-2028).
- *Voor de doelgroep Bijstand*
 - De omvang van de bijstand groeit conform de prognose voor de komende jaren met 6-8 per jaar naar 260 tot 270 uitkeringen. De inzet van re-integratie en het stimuleren van snelle uitstroom is hierin essentieel.

2. VERSTERKTE SCENARIO

Om het lokale beleid passend te maken binnen de hernieuwde landelijke kaders definieert de gemeente Dalfsen de volgende versterkte ambitie. Hiermee bieden we elke inwoner wat deze nodig heeft:

- *Voor de doelgroep Werk*
 - Dalfsen werkt niet met wachtlijsten voor gesubsidieerd werk. Ieder die in aanmerking komt voor plaatsing met loonkostensubsidie, wordt ook daadwerkelijk geplaatst met inzet van de daarvoor benodigde voorzieningen als loonkostensubsidie, jobcoaching en werkplekaanpassingen.
 - Als meer kandidaten Beschut Werk beschikbaar zijn dan de taakstelling van het Rijk (plus 2 Fte per jaar daarboven) worden ook zij geplaatst in Beschut Werk.
 - De gemeente Dalfsen kiest maatwerk wanneer iemand wel ondersteuning in werk nodig heeft, maar niet past in de vaste doelgroepen uit de Participatiewet (bijvoorbeeld net te goed voor Beschut Werk, maar toch niet structureel in staat te werken bij een reguliere werkgever).
- *Voor de doelgroep Bijstand*
 - Door een extra inspanning op het gebied van re-integratie (ook voor personen die al langer een uitkering ontvangen) en preventie, richt de gemeente Dalfsen zich erop een maximale bijstandsomvang te behouden van 250 uitkeringen.

- Wie niet kan werken wordt begeleid naar maatschappelijke participatie.
- De gemeente voorkomt terugval in de bijstand door inwoners tenminste zes maanden te volgen na uitstroom naar werk. Gedurende deze periode doet de gemeente nog lichte interventies, wanneer die zorgen dat de inwoner uitgestroomd blijft.

3. Het belang van werk

3.1 Werk is een mensenrecht

In 1948 heeft de Verenigde Naties (VN) de Universele Verklaring van de Rechten van de mens aangenomen. In artikel 23 van deze verklaring staat:

*“Eenieder heeft recht op arbeid, op vrije keuze van beroep, op rechtmatige en gunstige arbeidsvoorwaarden en op bescherming tegen werkloosheid.
Eenieder, zonder enige achterstelling, heeft recht op gelijk loon voor gelijke arbeid.*

Eenieder, die arbeid verricht, heeft recht op een rechtvaardige en gunstige beloning, welke hem en zijn gezin een menswaardig bestaan verzekert, welke beloning zo nodig met andere middelen van sociale bescherming zal worden aangevuld.”

Ieder mens, iedere inwoner van de gemeente Dalfsen heeft dus recht op:

- arbeid,
- gelijk loon en
- bestaanszekerheid.

Dit is een belangrijk fundament onder alle inspanningen die de gemeente Dalfsen verricht voor inwoners die werk zoeken en hebben en daarbij tijdelijk gebruik maken van een uitkering of andere financiële regelingen van de gemeente.

VNG en gemeenten hebben in 2024 de verklaring bestaanszekerheid aangenomen. Deze sluit inhoudelijk aan bij de Universele Verklaring van de Rechten van de mens.².

3.2 De duurzame ontwikkelingsdoelstellingen van de VN zien werk als bron van welvaart

In 2015 zijn door de VN de duurzame ontwikkelingsdoelstellingen (in het Engels: Sustainable Development Goals) vastgesteld. Dit zijn 17 wereldwijde doelstellingen rondom duurzaamheid. Een aantal daarvan richten zich op kansrijk arbeidsmarktbeleid:

- Doelstelling 1: geen armoede
- Doelstelling 8: eerlijk werk en economische groei

Deze doelstellingen richten zich op de brede welvaart. Ze zijn een stimulans voor de kwaliteit van leven hier en nu en de kwaliteit van leven in de volgende generaties.

² VNG, Meer bestaanszekerheid door vereenvoudiging en versterking inkomenszekerheid, 2024.

4. Landelijke en regionale ontwikkelingen

4.1 Participatiewet in Balans vraagt een andere omgang met de burger

Al vanaf de invoering van de Participatiewet is de regelgeving en uitvoering daarvan in beweging. De omvang van de doelgroep van de wet neemt toe. Dit komt doordat de groep die kan werken vanaf 2015 onder de Participatiewet valt en niet langer onder de Wajong. Dat geldt ook voor de groep die vroeger onder de Wsw viel. Beide groepen vallen nu in de Participatiewet onder de doelgroep Beschut Werk of Regulier werk met loonkostensubsidie.

De afgelopen jaren heeft het Rijk met het project Simpel Switchen gewerkt aan een eenvoudiger overgang tussen deze verschillende groepen en instrumenten. Daarin is ook dagbesteding vanuit de Wmo meegenomen.

Deze en de komende jaren is het kabinet bezig met het programma Participatiewet in Balans. Als eerste stap wil het kabinet een stap zetten richting werken op basis van vertrouwen en menselijke maat. Voor het beleid en de uitvoering in Dalfsen betekent dit vooral een aanpassing in de omgang met de inwoner:

- De omgang tussen gemeente en inwoner krijgt meer het karakter van een samenwerking, waarbij de inwoner naar vermogen het recht krijgt zijn eigen re-integratie of participatie vorm te geven.
- Het bieden van een tegenprestatie (als plicht van de inwoner) wordt voor wie niet kan werken ingewisseld voor maatschappelijke participatie (als recht van de inwoner). Hierin staan maatschappelijke deelname en welzijn voorop.
- Op een aantal aspecten wordt het voor de inwoner eenvoudiger gemaakt, bijvoorbeeld bij het ontvangen van giften, bijverdienen naast een uitkering en bij een terugkeer in de bijstand.

Het wetsvoorstel voor deze eerste stap ligt nu bij de Tweede Kamer. Invoering is nu voorzien voor 2026 en 2027.

In de jaren daarna volgt een fundamentele herbezinning op de huidige Participatiewet en professionalisering. Deze gaan waarschijnlijk pas in na deze beleidsperiode (2029).

4.2 Werk biedt welzijn en levert een maatschappelijke besparing op

Onderzoeken wijzen uit dat werk een belangrijke bijdrage levert aan het welzijn van inwoners. Wie (betaald) werk heeft is eerder financieel zelfredzaam en doet minder een beroep op maatschappelijke en gemeentelijke ondersteuning. Wie groeit in welzijn neemt zijn eventuele gezin daarin mee. Ook gezinsleden (partner, kinderen) krijgen sociale en financiële kansen die ze eerder niet hadden. Al deze voordelen voor de inwoner maken de keuze voor de gemeente Dalfsen aantrekkelijk stevig in te zetten op betaald werk en re-integratie. Iedereen krijgt de begeleiding en de werkplek die deze nodig heeft.

In 2020 verscheen het rapport “De brede baten van werk”. CPB en SCP toonden daarin aan dat (begeleiding naar) werk van de doelgroep met een afstand tot de arbeidsmarkt veel oplevert. Naast de besparing op de uitkeringen ontstaan maatschappelijke besparingen van naar schatting € 5.000 per jaar. SCP en CPB onderzochten dit voor de voormalige doelgroep Wsw. Berenschot bevestigde in 2024 dat deze baten ook voor de brede doelgroep van de Participatiewet gelden.

Het SCP adviseert in haar rapport om het begeleiden van mensen naar de arbeidsmarkt onderdeel te laten zijn van een integraal gemeentelijk beleid van het sociaal domein.

4.3 De sociaal ontwikkelbedrijven zijn essentieel voor kansen op werk

Door de sluiting van de Wsw in 2015 krimpen veel sociaal ontwikkelbedrijven. In haar brief van 21 december 2023 vraagt de minister voor Armoedebelief en Participatie aandacht voor de “ontzettend belangrijke rol die de sociaal ontwikkelbedrijven spelen. Zij zorgen dat mensen die niet of niet zonder meer bij reguliere werkgevers aan de slag kunnen, toch een kans krijgen op de arbeidsmarkt.”

Daarmee erkent de minister dat de sociale ontwikkelbedrijven essentieel zijn voor een stabiele arbeidsmarktpositie van burgers met een afstand tot de arbeidsmarkt. Zij bieden beschutte werkplekken binnen de eigen organisaties, tussenvormen tussen beschut en regulier werk (via bijvoorbeeld detachering) en terugval opties als een reguliere werkplek (tijdelijk) ophoudt.

In de gemeente Dalfsen hebben we de Wsw georganiseerd via Stichting Dalfsen Werk (zie 5.6) en werken we in de regio samen met Tiem en Larcom.

4.4 Het Rijk vraagt regionale samenwerking in het Werkcentrum

Het Rijk heeft bepaald dat de gemeenten en UWV samen zullen werken in het Werkcentrum. Elke regio heeft straks een eigen Werkcentrum. In dit Werkcentrum komen een aantal huidige voorzieningen bij elkaar zoals het Werkgeversservicepunt, de leerwerk-loketten en de Regionale Mobiliteitsteams (Groeï Vooruit en Upgrade jezelf). Het doel van dit Werkcentrum is de arbeidsmarktdienstverlening beter toegankelijk en vindbaar te maken voor zowel de werkzoekenden als de werkgevers. Verwachting is nu dat het Werkcentrum formeel van start gaat op 1 juli 2026.

In de arbeidsmarktregio Zwolle bereiden we ons hierop voor. Op dit moment is de regionale dienstverlening ondergebracht in het “Werkcentrum in oprichting”. Het is belangrijk te zoeken naar een manier waarop de regionale en de lokale taken op het gebied van werk vloeiend aan elkaar zijn verbonden en elkaar aanvullen. De gemeente Dalfsen wil de regionale dienstverlening zo dicht mogelijk bij de inwoner organiseren, bijvoorbeeld via de Werkcafé's.

4.5 Ondanks krapte op de arbeidsmarkt stijgen de uitkeringen

In de afgelopen jaren nam het aantal personen met een uitkering af tot een historisch laag aantal. Dit kwam voor een belangrijk deel door de krapte op de arbeidsmarkt. In de regio Zwolle is de arbeidsmarkt nog steeds zeer krap, in veel andere regio's neemt de krapte intussen af. In februari 2025 publiceerde UWV de resultaten van een onderzoek onder werkgevers³.

Werkgevers lossen hun gebrek aan personeel niet meer alleen op door te proberen nieuw personeel te werven. Zij doen dit ook door:

- werk anders en efficiënter te organiseren,
- automatisering en technologie in te zetten en
- werk af te stoten.

Dit is een verklaring waarom intussen het aantal uitkeringen weer stijgt, zowel lokaal als ook landelijk (bijvoorbeeld in de WW-aantallen).

Al langer is een belangrijke belemmering op de arbeidsmarkt de mismatch tussen vraag en aanbod. De grootste sectoren – en dus het meest kansrijk voor onze kandidaten – in de regio Zwolle zijn zorg, onderwijs, bouw en techniek. Het personeel dat beschikbaar komt op de arbeidsmarkt heeft echter niet altijd de juiste opleiding en het gevraagde opleidingsniveau.⁴ Hier ligt een kans voor de gemeente Dalfsen om op te investeren in de toeleiding naar werk.

³ UWV, *Krapte op de arbeidsmarkt – hoe werkgevers het werk anders organiseren*, 18-2-2025.

⁴ UWV, *Regio in Beeld, regio Zwolle 2024-2025*.

4.6 Andere ontwikkelingen Rijk hebben invloed op het beleid

Andere ontwikkelingen vanuit het Rijk die invloed hebben op het beleid voor de komende jaren noemen we kort:

- *Wetsvoorstel Van school naar duurzaam werk.* Het kabinet is bezig met een wetsvoorstel om jongeren tot 27 jaar met een afstand tot de arbeidsmarkt de juiste begeleiding en ondersteuning te bieden richting economische zelfstandigheid. De verantwoordelijkheid hiervoor legt het kabinet neer bij het beroeps- en praktijkonderwijs, de regionale doorstroompunten, de arbeidsmarktregio en de gemeenten. Het wetsvoorstel stimuleert de samenwerking tussen deze partijen. Bij gemeenten raakt de wet zowel het beleidsveld onderwijs als re-integratie.
- *Wetsvoorstel Proactieve dienstverlening.* Het kabinet werkt aan een voorstel, waarin overheidsorganisaties hun burgers actief opzoeken en wijzen op hun rechten en mogelijkheden voor ondersteuning. Dat betekent dat de gemeente Dalfsen voor re-integratie actief op zoek moet gaan naar inwoners die ondersteuning richting werk nodig hebben. Dit wetsvoorstel doet een appèl om via preventie de afhankelijkheid van een uitkering zo mogelijk te voorkomen.
- *Andere wet- en regelgeving.* Al langere tijd werkt het Rijk aan aanpassingen in de WAADI (wet rond detacheren en uitzenden). Daarnaast leiden de onderhandelingen over de cao Aan de slag nog niet tot resultaat. De cao is eind 2024 verlopen. De cao Aan de slag is de cao voor medewerkers uit de Participatiewet in dienst van sociaal ontwikkelbedrijven, zoals Stichting Dalfsen Werkt.

5. Lokale ontwikkeling en prognose

5.1 De gemeente Dalfsen is verantwoordelijk voor de re-integratie van haar inwoners

De gemeente Dalfsen is een gezinsgemeente in landelijk gebied. In vergelijking met landelijk kent de gemeente een lager percentage migranten en een lager gemiddeld inkomen en een lager opleidingsniveau. Ondanks dat is het aantal personen onder of rond de armoedegrens binnen de gemeente Dalfsen eveneens lager dan landelijk en ligt de arbeidsparticipatie hoger. Het aandeel ouderen is hoger dan landelijk en het aandeel beroepsbevolking is lager. Het welzijnsniveau van Dalfsen is hoger dan landelijk, wat af te leiden is uit een lagere vraag naar zorg⁵.

In de begeleiding van inwoners in werk en op weg naar werk (re-integratie) kiest de gemeente Dalfsen voor een persoonlijke benadering. Daarin wordt goed gekeken naar wat de individuele inwoner nodig heeft. De gemeente heeft brede kennis in huis van inkomensondersteuning, re-integratie en werkgeverdienstverlening. Die breedte versterkt de kwaliteit van de begeleiding. De gemeente Dalfsen vindt het belangrijk dat inwoners ons gemakkelijk kunnen vinden met vragen over werk. De afgelopen jaren is daarom het Werkcafé opgericht. Dit is een laagdrempelige inloopvoorziening in de grootste kernen van de gemeente.

Vanuit de Participatiewet is de gemeente Dalfsen verantwoordelijk voor de begeleiding van deze doelgroepen:

- inwoners met een baan vanuit de doelgroep Banenafpraak (die met loonkostensubsidie bij een werkgever werken);
- inwoners met een indicatie Beschut Werk (die aangewezen zijn op een beschutte werkplek en loonkostensubsidie. Zij werken meestal binnen een Sociaal Ontwikkelbedrijf.);
- inwoners die op weg zijn naar één van deze typen banen;
- niet uitkeringsgerechtigden (zeker als zij een afstand tot de arbeidsmarkt hebben);
- inwoners met een bijstandsuitkering.

Vanuit de Wet Sociale Werkvoorziening (Wsw) is de gemeente Dalfsen verantwoordelijk voor de begeleiding van:

- medewerkers Wsw (in dienst van Stichting Dalfsen Werkt en gedetacheerd naar Tiem, Larcom en Groen gemeente Dalfsen – in 5.6 wordt verder ingegaan op Stichting Dalfsen Werkt).

5.2 De doelgroep Werk groeit en verandert

De doelgroep Werk bestaat uit de deze doelgroepen waar de gemeente Dalfsen verantwoordelijk voor is: de doelgroep Banenafpraak, de doelgroep Beschut Werk en de Wsw-medewerkers.

Eind 2024 bestaat de doelgroep Werk uit 166 personen. De komende jaren neemt de Wsw verder af. En de doelgroepen Banenafpraak en Beschut Werk nemen verder toe, sneller dan de Wsw daalt. Voor Beschut Werk geldt een taakstelling van het Rijk die bedoelt is als minimale inzet.

Vanuit landelijke cijfers rond de Participatiewet is een analyse gemaakt van de ontwikkeling van de doelgroep Werk in de komende jaren. Daaruit blijkt dat deze groeit naar een totaal van 176 tot 189 personen eind 2029. Dit sluit aan bij de aantallen in de Perspectiefnota.

De groei van de doelgroep Werk komt doordat jonggehandicapten met arbeidsvermogen vanaf 2015 niet meer vallen onder de Wajong (UWV), maar onder de Participatiewet (gemeente).

⁵ FSA Support, Bijstandsanalyse gemeente Dalfsen, 2-12-2024.

Met de toename van de doelgroep en de verschuiving van werk via de Wsw naar werk via de Participatiewet, neemt de benodigde ambtelijke inspanning door de gemeente Dalfsen toe.

5.3 De bijstand groeit in de komende jaren

In de periode 2018 tot 2023 is het aantal uitkeringen gedaald van 251 naar 224. In 2024 stijgt het aantal uitkeringen voor het eerst weer naar 232. De verwachting is dat de stijging de komende jaren doorzet met 6-8 uitkeringen per jaar.

In Dalfsen ontvangt rond de 0,8% van de inwoners een uitkering Participatiewet of IOAW, IOAZ. Dat aandeel stijgt de komende jaren licht. Maar dat is nog altijd ver onder het landelijke percentage inwoners met een uitkering (2,5%). Dat dit percentage in Dalfsen zo laag is hangt samen met het type gemeente dat Dalfsen is (zie 5.1).

SAMENSTELLING

Welke doelgroepen zijn belangrijk in de samenstelling van bijstand?

Leeftijd	
	2024
<27	14,2%
27-45	34,0%
45-66	48,6%
66+	3,2%
Totaal	100,0%

Ruim 14% van de bijstandsgerechtigden zijn jongeren tot 27 jaar. Dit percentage is in de afgelopen jaren redelijk constant. Vanuit de analyse van afgelopen jaren is zichtbaar dat steeds weer nieuwe jongeren instromen en andere uitstromen. De gemeente Dalfsen helpt jongeren dus goed op weg.

Nationaliteit	
	2024
Nederlands	69,9%
Westers	2,1%
Niet-Westers	27,3%
Onbekend	0,7%
Totaal	100,0%

27% van de bijstandsgerechtigden zijn niet-westerse migranten. Deze groep is sinds 2018 gegroeid van 4% naar 27%. Dit is de groep die inburgert of al ingeburgerd is, maar nog niet is uitgestroomd naar arbeid. Deze groep groeit door de toename van de asielinstroom.

Gezinssamenstelling	
	2024
Alleenstaande	56,0%
Alleenstaande ouder	8,2%
Gehuwd	35,5%
(leeg)	0,4%
Totaal	100,0%

De afname van de bijstand in de periode tot en met 2023 komt bijna geheel voor rekening van gehuwde bijstandsgerechtigden. Het aantal alleenstaanden in de uitkering is de afgelopen jaren bijna gelijk gebleven. Gehuwden stromen gemakkelijker uit, alleen al omdat een echtpaar twee kansen heeft om inkomsten boven bijstandsniveau te verwerven.

Uitkeringsduur	
	2024
<1	22,7%
1-2	29,8%
3-5	17,7%
6-10	21,3%
10+	8,5%
Totaal	100,0%

De gemiddelde uitkeringsduur is in de afgelopen jaren toegenomen. In 2018 had 35% 3 jaar of langer een uitkering. In 2024 is dat 47%. Lokaal (en ook landelijk) is het aantal werklozen op dit moment historisch laag. Wie kan uitstromen naar werk doet dat vaak ook daadwerkelijk. De groep die overblijft in de uitkering is steeds moeilijker bemiddelbaar. Bij deze groep speelt vaak een combinatie van problemen. Uitstroom uit de bijstand is regelmatig niet meer realistisch⁶.

⁶ Divosa, Aandeel langdurige bijstand groeit, 27-2-2025.

5.4 De inzet voor de doelgroep Werk en Bijstand wordt grotendeels vergoed door het Rijk

In hoofdstuk 3 en in paragraaf 4.2 is al beschreven welke waarde een stevige inzet op werk en re-integratie heeft voor de individuele inwoner en zijn welzijn en daarmee voor de maatschappij als geheel. Dit pleit voor inzet op het versterkte scenario.

Zorgt de versterkte inzet voor een extra financiële inspanning?

Bij het handhaven van het huidige niveau (2.2, scenario 1) ontwikkelen de uitkeringsbudgetten mee met de groei van het aantal bijstandsuitkeringen.

De versterkte inzet (2.2, scenario 2) vraagt extra inzet op werk en re-integratie en leidt tot financiële uitgaven. De uitgaven voor loonkostensubsidie, werkplekbegeleiding en re-integratie nemen toe. Daartegenover matigt de groei van de uitkering en daarmee de uitgaven aan uitkeringen. Door toegenomen welzijn wordt de vraag naar andere diensten van de gemeente kleiner. Daarmee treedt een verschuiving op van uitkeringsbudgetten naar re-integratie.

Het Rijk vergoedt een deel van deze extra re-integratiekosten volledig en een ander deel stelt het Rijk via vaste budgetten per jaar beschikbaar.

De reële aanname is dat op maatschappelijk niveau de kosten zullen dalen. In de beleidsuitwerking zullen we een berekening maken van de lasten en baten die dit als geheel opleveren. En de komende jaren monitoren we of deze berekening daadwerkelijk zo gerealiseerd wordt en zullen we zo nodig bijsturen.

Globaal is dit het overzicht van kosten en baten voor de gemeente bij de inzet op re-integratie en werk.

DOELGROEP WERK

Groep	Kosten	Baten
Wsw	• Loonkosten • Begeleidingskosten	• Beide vergoed door het Rijk via één gerichte subsidie. (Integratie uitkering)
Banenafpraak	• Loonkostensubsidie • Jobcoaching (begeleiding)	• Loonkostensubsidie vergoed door het Rijk via gerichte uitkering (BUIG) op basis van realisatie. Een eventuele extra inzet wordt vergoed door het Rijk. • Extra begeleiding wordt deels meegenomen in de algemene uitkering van het Rijk
Beschut Werk	• Loonkostensubsidie • Begeleidingskosten • Uitvoeringskosten Sociaal Ontwikkelbedrijven	• Loonkostensubsidie vergoed door het Rijk via gerichte uitkering (BUIG) op basis van realisatie. Een eventuele extra inzet wordt vergoed door het Rijk. • Begeleidingskosten vergoed door het Rijk tot maximaal de taakstelling (via de Integratie uitkering). Mogelijk in de toekomst vergoeding op basis van realisatie.

DOELGROEP OP WEG NAAR WERK

Groep	Kosten	Baten
Met een uitkering	Inzet re-integratie-middelen	- Bij succes: vermindering uitkeringsuitgaven. - Naar verwachting afname gebruik andere diensten gemeente.
Zonder uitkering	Inzet re-integratie-middelen	Naar verwachting afname gebruik andere diensten gemeente.

5.5 Werkgevers zijn een essentiële partner van de gemeente Dalfsen

De afgelopen jaren heeft de gemeente Dalfsen geïnvesteerd in de contacten met werkgevers. Zij zijn immers potentieel werkgever voor de doelgroep van de Participatiewet. Dat maakt hen een essentiële partner voor de gemeente. Werkgevers zijn op zoek naar personeel. En de gemeente Dalfsen heeft hen nodig om werk te bieden aan inwoners voor wie werken niet vanzelfsprekend is. Daarmee vraagt de gemeente een extra inspanning van de werkgevers. Wie een afstand tot arbeid heeft, heeft vaak extra aansturing en begeleiding nodig. En de prestatie die deze kan leveren is regelmatig kleiner. Werk bieden aan deze doelgroep vraagt om begrip van de werkgever voor hun mogelijkheden én onmogelijkheden.

De gemeente Dalfsen ondersteunt en faciliteert de werkgevers in deze extra inspanning:

- Door het maken van een precieze match. De gemeente Dalfsen let goed op of een potentiële werkplek ook echt geschikt is voor de medewerker. En zij adviseert hoe werknemer en werkgever zo goed mogelijk matchen.
- Door het verkleinen van de financiële risico's. De werkgevers ontvangen loonkostensubsidie als vergoeding voor het verlies aan arbeidsprestatie van de medewerker. Door een no-risk polis worden werkgevers gecompenseerd voor de loonbetaling bij ziekte.
- Door extra begeleiding. Jobcoaches worden ingezet door de gemeente Dalfsen om de werkgevers te begeleiden in de aansturing van hun medewerkers. Jobcoaches zijn er verantwoordelijk voor, dat medewerkers een stabiele baan hebben en houden. Leidinggevenden op de werkvloer kunnen een training volgen, die hen helpt in de aansturing.
- Door deskundig advies. De gemeente Dalfsen adviseert werkgevers hoe zij deze medewerkers in dienst kunnen nemen en houden en een werkplek geschikt kunnen maken voor de medewerkers. Regelmatig zet de gemeente Dalfsen hierin ook een extra stap om de relatie met de werkgever sterk en de medewerker stabiel in dienst te houden.

De inspanning die de gemeente Dalfsen levert, sluit aan bij de Participatiewet en de zes instrumenten voor een inclusieve arbeidsmarkt zoals beschreven door SER⁷.

De gemeente Dalfsen werkt actief aan het werkgeversnetwerk en de ontmoeting tussen werkzoekenden en werkgevers. Regionaal loopt dat via het Werkgeversservicepunt (het toekomstige Werkcentrum) en lokaal via het eigen team Werk, dat het werkgeversnetwerk onderhoudt en uitbreidt. In 2025 hebben we dat samen met werkgevers gedaan, door de start van het lokale vacatureplatform BIND (Baan in Dalfsen).

Werkcafés, BIND en banenmarkten zijn een waardevolle ontmoetingsplek voor werkzoekenden en werkgevers.

⁷ Rapport SER: 'Sociale infrastructuur kwetsbare groepen binnen de Participatiewet', 2016

5.6 Stichting Dalfsen Werkt is een belangrijk instrument in het arbeidsmarktbeleid

Stichting Dalfsen Werkt (SDW) is de formele werkgever van Wsw-medewerkers in de gemeente Dalfsen. Vandaaruit zijn de medewerkers gedetacheerd naar Tiem, Larcom en Groen van de gemeente Dalfsen. Daarnaast is SDW formeel werkgever van personeel uit de Participatiewet, dat gedetacheerd wordt naar reguliere werkgevers. Voor deze laatste groep biedt SDW nu alleen tijdelijke contracten.

Daarmee is SDW een belangrijk instrument in het arbeidsmarktbeleid van de gemeente Dalfsen.

De Wsw als regeling is in 2015 gesloten en daarmee ook de instroom van Wsw-ers. Sindsdien loopt het aantal Wsw-medewerkers bij SDW terug met zo'n 5% per jaar (met name door pensionering).

Deze terugloop vraagt om een herbezinning van SDW als instrument voor de doelgroep binnen de Participatiewet. Is de huidige inzet van SDW toekomstbestendig? En is het interessant en verstandig SDW ook voor bredere groepen in te zetten voor re-integratie en verloning van groepen in de Participatiewet?

MINIMALE INZET SDW

Bij de toekomstige inzet van SDW is de positie van de huidige medewerkers van groot belang. De gemeente Dalfsen is verantwoordelijk voor de arbeidsmarktpositie van de Wsw-medewerkers tot aan hun pensionering. De huidige inzet van SDW biedt voor deze Wsw-medewerkers de meeste stabiliteit, omdat voor hen de situatie daarmee niet verandert.

De huidige inzet van SDW is geborgd in het financiële meerjarenperspectief van de gemeente Dalfsen. De gemeente ontvangt van het Rijk middelen om de Wsw tot aan de pensionering vorm te geven.

Voor de toekomst handhaaft de gemeente Dalfsen minimaal de huidige inzet van SDW (voor ten minste de Wsw-medewerkers). Een eventuele verdere inzet van SDW wordt in de beleidsnota uitgewerkt. Daarin worden de landelijke wetgeving rondom de WAADI, de cao Wsw en de cao Aan de Slag (Participatiewet) meegenomen.

5.7 Dalfsen werkt nauw samen in de regio

De gemeente Dalfsen wil in het re-integratiebeleid de eigen visie en prioriteiten formuleren en hierin de eigenheid van Dalfsen bepalen en bewaren. Tegelijk maakt Dalfsen deel uit van de arbeidsmarktregio Zwolle.

Inwoners van Dalfsen zijn voor werk afhankelijk van werkgevers in de hele regio (en daarbuiten). Daarom is het re-integratiebeleid van de gemeente Dalfsen afgestemd met het beleid van de andere gemeenten en partners in de regio. Zeker richting (regionale) werkgevers biedt dat de nodige eenduidigheid.

In meer gevallen dan nu wordt verdergaande samenwerking ook de opdracht van het Rijk, zoals in de ontwikkeling van het Werkcentrum en de aanpak voor jongeren tot 27 jaar.

Als kleine gemeente is het bovendien nuttig gebruik te kunnen maken van regionale faciliteiten, die de gemeente Dalfsen niet altijd zelf kan of wil bieden. Lokale en regionale aanpak versterken elkaar en vullen elkaar aan.

Bijlage Verklaring van begrippen

Banenaafpraak	Werk voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt, die in staat zijn bij een reguliere werkgever te kunnen werken met behulp van loonkostensubsidie en benodigde extra begeleiding (via jobcoaching). In de Participatiewet heet deze groep de doelgroep Loonkostensubsidie. Zij zijn opgenomen in het landelijk doelgroepregister Banenaafpraak.
Beschut werk	Werk voor mensen die door hun lichamelijke, verstandelijke of psychische beperking een zodanige mate van begeleiding en aanpassing van de werkplek nodig hebben, dat niet van een reguliere werkgever mag worden verwacht dat hij deze mensen in dienst neemt. Beschut werk kenmerkt zich door een hoge mate van (structurele) ondersteuning en aanpassing van het werk.
BUIG	Gebundelde uitkering van het rijk voor uitkeringen en loonkostensubsidie die door de gemeente worden uitgekeerd.
CPB	Centraal Planbureau
Doelgroep	Doelgroep is iemand die tot een specifieke groep binnen het klantenbestand behoort.
Integratie uitkering	Rijkssubsidie voor de loonkosten en begeleiding in de Wsw en de begeleiding voor Beschut Werk uit de Participatiewet
IOAW	Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers
IOAZ	Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen
Loonkostensubsidie	Instrument om mensen met een verminderde verdien capaciteit te begeleiden naar werk. Dit instrument voorziet in een subsidiebedrag voor de werkgever voor dat deel waarvoor de persoon verminderde verdien capaciteit heeft. Loonkostensubsidie is vaak afgekort als LKS.
Re-integratie	Onder re-integratie verstaan we het proces dat leidt tot realisatie of herstel van een (optimale) arbeidsparticipatie van werkzoekenden met een afstand tot eigen of ander werk. Onder re-integratie wordt dus nadrukkelijk terugkeer naar betaald werk verstaan, waarbij onderscheid gemaakt kan worden tussen reguliere en gesubsidieerde arbeid.
SER	Sociaal-Economische Raad
SCP	Het Sociaal en Cultureel Planbureau
SDW	Stichting Dalfsen Werkt
UWV	Uitvoeringsinstituut Werkloosheidsvoorzieningen
Wajong	Wet Arbeidsongeschiktheidsvoorziening jonggehandicapten. Sinds 2015 uitsluitend bedoeld voor wie niet kan werken. Jonggehandicapten die wel kunnen werken vallen onder de Participatiewet
Wmo	Wet Maatschappelijke Ondersteuning
Wsw	Wet sociale werkvoorziening; doelgroep die via het UWV een indicatie ontvangen om als Wsw-medewerker aan het werk te gaan bij een sociaal ontwikkelbedrijf. De toegang tot de Wsw is gesloten sinds de invoering van de Participatiewet in 2015
WW	Werkloosheidswet